

Sammanfattning: För en kärke – en arbetstgare – som inte haft rätt att tvisteförhandla är föregående tvisteförhandling inte en processförutsättning enligt 4 kap.7 § eller 5 kap. 1 § första stycket arbetstvistlagen. Bestämmelsen i 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen om att kostnad för förhandling eller överläggning inte ersätts som rättegångskostnad gäller bara om förhandlingen eller överläggningen varit en processförutsättning enligt nämnda lagrum. Motparten kan därför enligt 18 kap. rättegångsbalken få ersättning för kostnaden för de tvisteförhandlingar som denne enligt medbestämmandelagen varit skyldig att genomföra med käreandens arbetstgareorganisation om käreandens anspråk i målet.

ARBETSDOMSTOLEN
Rotel 2:1

BESLUT
2024-06-05
Stockholm

Beslut nr 41/24
Mål nr B 34/23

KLAGANDE

Grekisk-Ortodoxa Metropolitdömet av Sverige och Skandinavien,
Birger Jarlsgatan 92, 114 20 Stockholm
Ombud: Advokaten Martin Agell, Agell Advokatbyrå AB, Box 24173,
104 51 Stockholm

MOTPART

P.M., Spekeröds Berg 107, 444 93 Spekeröd
Ombud: förbundsjuristen Maria Fridolin, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 Stockholm

SAKEN

rättegångskostnader

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts beslut den 15 mars 2023 i mål nr T 14550-21

Tingsrättens beslut, se bilaga.

Bakgrund

P.M., som är medlem i fackförbundet Vision, arbetade tidigare som präst hos Grekisk-Ortodoxa Metropolitdömet av Sverige och Skandinavien (Metropolitdömet). Metropolitdömet är inte medlem i någon arbetsgivarorganisation och inte heller bundet av något kollektivavtal. Den 8 mars 2021 avskedade Metropolitdömet P.M. från hans anställning. Efter att Vision tvisteförhandlat med Metropolitdömet väckte P.M. talan mot Metropolitdömet. Han yrkade bl.a. att avskedandet av honom skulle ogiltigförklaras samt att Metropolitdömet skulle betala lön samt ekonomiskt och allmänt skadestånd till honom. Metropolitdömet motsatte sig yrkandena.

Efter att P.M. återkallat sin talan yrkade Metropolitdömet ersättning för rättegångskostnader med totalt 725 000 kr inklusive mervärdesskatt, varav 440 000 kr avsåg ombudsarvode, 110 000 kr avsåg mervärdesskatt på ombudsarvodet, 25 000 kr avsåg utlägg för översättning inklusive mervärdesskatt och 150 000 kr avsåg eget arbete utfört av Metropolitdömet.

Tingsrätten skrev av målet från fortsatt handläggning och förpliktade P.M. att ersätta Metropolitdömet för dess rättegångskostnad med 385 000 kr inklusive mervärdesskatt, varav 280 000 kr avsåg ombudsarvode, 70 000 kr avsåg mervärdesskatt på ombudsarvodet, 25 000 kr avsåg utlägg inklusive mervärdesskatt och 10 000 kr avsåg ersättning för Metropolitdömets eget arbete, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 15 mars 2023 till dess betalning sker.

Metropolitdömet har överklagat beslutet om rättegångskostnad såvitt avser ombudsarvode och tillkommande mervärdesskatt.

Yrkanden och inställning

Metropolitdömet har yrkat att Arbetsdomstolen ska ge fullt bifall till det i tingsrätten framställda yrkandet om rättegångskostnad såvitt avser ombudsarvode och mervärdesskatt.

P.M. har motsatt sig att tingsrättens beslut ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Arbetsdomstolen har avgjort målet utan huvudförhandling.

Parternas talan

Parterna har anfört i huvudsak detsamma som vid tingsrätten och har sammansfattningsvis uppgett följande.

Metropolitdömet

P.M. har återkallat sin talan i tingsrätten och ska därmed enligt 18 kap. 5 § andra stycket och 18 kap. 8 § rättegångsbalken ersätta Metropolitdömets rättegångskostnader.

Tingsrätten har funnit att 15 timmar av ombudsarvodet i samband med de tvisteförhandlingar som ägt rum före talans väckande inte varit ersättningsgilla och har därför satt ner ombudsarvodet. Tingsrätten har därvid felaktigt tillämpat 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen. Tingsrätten har även i övrigt satt ner det yrkade ombudsarvodet trots att det varit skäligen påkallat för att ta tillvara Metropolitdömets rätt.

Ombudsarvode för tvisteförhandlingar före talans väckande

Kvittningsregeln i 5 kap. 2 § första stycket arbetstvistlagen är endast tillämplig då målet avgjorts i sak. Detsamma borde gälla bestämmelsens andra stycke. Eftersom målet inte avgjorts i sak saknas därmed förutsättningar att tillämpa 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen.

Hänvisningen i 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen till 4 kap. 7 § samma lag avser ett förhandlingskrav som utgör en processförutsättning i vissa situationer. Denna processförutsättning gäller vid rättegången i Arbetsdomstolen som första domstol. Därutöver gäller den enligt 5 kap. 1 § första stycket arbetstvistlagen om en förhandlingsberättigad organisation eller arbetsgivare som själv har slutit kollektivavtal väcker talan enligt 2 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen i tingsrätt i speciella situationer. En förutsättning är således att det rör sig om kollektivavtalsbundna parter och parter som under alla förhållanden är processbehöriga i Arbetsdomstolen som första domstol. Varken P.M. eller Metropolitdömet är en arbetsmarknadsorganisation eller har slutit kollektivavtal. Förhandlingskravet i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen gäller därför inte och 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen är inte tillämplig.

Det får oanade och ekonomiskt betungande konsekvenser för företag som inte är medlemmar i en arbetsgivarorganisation om bestämmelserna i 18 kap. rättegångsbalken, som ger rätt till ersättning för kostnader för handlingar före talans väckande, inte skulle gälla i arbetstvister.

Det kan inte komma ifråga att utan tydligt lagstöd utsträcka de undantagsregler som gäller för arbetsmarknadens parter, och huvudsakligen vid Arbetsdomstolen, till att gälla arbetsgivare utan kollektivavtal och generellt vid tingsrätt.

Arbetsdomstolen ska därför tillämpa huvudregeln i 18 kap. 8 § rättegångsbalken och tillerkänna Metropolitdömet ersättning även för 15 timmars ombudsarvode som avsett förhandlingar med P.M:s fackförbund Vision före talans väckande.

Ombudsarvodet i övrigt

Det yrkade ombudsavodet har varit skäligt för att ta till vara Metropolitdömetts rätt.

Tingsrätten har underskattat målets omfattning, komplexitet, utsträckning i tid och felbedömt parternas agerande. Tvisten har krävt mycket arbete och omfattande utredning inklusive genomgång av ett stort antal handlingar och bankkontoutdrag. Det rör sig om 19 månaders arbete, från att Vision påkallade förhandling till målets avslutande. P.M. återkallade sin talan en månad innan huvudförhandlingen skulle äga rum vilket innebar att alla förberedelser redan var gjorda. En fyradagarsförhandling med omfattande bevisning driver upp ombudskostnaderna. Detsamma gäller de komplicerade förlikningsdiskussioner som bedrevs under hösten 2022 på P.M:s begäran.

P.M. har åberopat omständigheter som gått utöver vad Metropolitdömet åberopat och har orsakat merarbete. Han har anfört detaljerade omständigheter utanför processens egentliga ram och på ett sent stadium av processen åberopat 150 sidor tidningsartiklar med oklara bevissteman.

Denna vidlyftiga processföring har skapat omfattande merarbete för Metropolitdömet, bl.a. ett avvisningsyrkande.

Metropolitdömet har gett in fyra inlagor och en synnerligen omfattande och detaljerad bevisuppgift eftersom P.M. bestred ett mycket stort antal omständigheter. Dessutom får två av tre av Metropolitdömets åberopade grunder anses ha varit komplicerade; nämligen att P.M. inte längre tilläts arbeta som präst i Sverige med anledning av ett beslut som fattats av en biskop i Grekland samt att P.M. grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren bl.a. genom otillåtna betalningar. P.M:s bestridande av dessa grunder skapade mycket arbete och krävde mycket bevisning.

P.M.

Ombudsarvode för tvisteförhandlingar före talans väckande

Kostnader för tvisteförhandlingar enligt medbestämmandelagen före talans väckande ska enligt 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen inte ersättas som en rättegångskostnad. Tvisteförhandlingssystemet ingår som ett led i arbetsgivar- och arbetstagarorganisationernas ordinarie verksamhet och det skulle därför enligt förarbetena te sig främmande om kostnaden för dessa förhandlingar skulle kunna tas ut i rättegång. Det finns även förarbetsutlåtanden om att bestämmelsen är tillämplig vid rättegång i tingsrätt (prop. 1974:77 s. 82 och 87 f.). Kostnader med anledning av att förhandlingsberättigade parter, i detta fall en arbetstagarorganisation respektive en oorganiserad arbetsgivare, har tvisteförhandlat enligt medbestämmandelagen är därför inte en ersättningsgill kostnad.

Ombudsarvodet i övrigt

Det yrkade ombudsarvodet har inte varit skäligen påkallat för att tillvarata Metropolitdömets rätt.

Metropolitdömet har begärt ersättning för 55 timmars ombudsarvode före talans väckande. Om den kostnaden är ersättningsgill måste Metropolitdömet kunna tillgodogöra sig och ha stor nytta av det arbete som samma ombud lagt ner i samband med tvisteförhandlingen efter att talan i tingsrätten väckts.

P.M:s processföring har inte varit vidlyftig och skapat merarbete för motparten. Att part mot motpartens bestridande måste försöka nå upp till beviskravet hör till. De tidningsartiklar som P.M. har åberopat har inte varit särskilt omfattande till utformningen och textens storlek och många sidor har utgjorts av fotografier.

Flera av Metropolitdömets yttranden i sak har varit korta och i allt väsentligt identiska med tidigare ingivna inlagor. Viss dubbeldebitering förekommer i kostnadsräkningen. Upprättande av kostnadsräkningen är inte en ersättningsgill rättegångskostnad.

Skäl för beslutet

Ombudsarvode för tvisteförhandlingar före talans väckande

Rättsliga utgångspunkter

Ersättning för rättegångskostnad ska enligt huvudregeln i 18 kap. 8 § rättegångsbalken fullt motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande förutsatt att kostnaden varit skäligen påkallad för att ta till vara partens rätt. Som åtgärd för rättegångens förberedande anses förhandling för biläggande av tvistefråga som har omedelbar betydelse för partens talan.

För arbetstvister gäller dock enligt 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen att kostnad för sådan förhandling eller överläggning som avses i 4 kap. 7 § samma lag och grundas på medbestämmandelagen eller kollektivavtal inte ersätts som rättegångskostnad. Bestämmelsen i 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen är tillämplig oavsett om målet avgjorts i sak eller inte. Bestämmelsen har tillkommit mot bakgrund av den långtgående rätten och skyldigheten för arbetsmarknadens parter att förhandla. På arbetsmarknaden har det utvecklats ett reguljärt förhandlingssystem för hantering av tvister. Eftersom sådana förhandlingar ingår som ett led i organisationernas normala verksamhet, har det i förarbetena uttalats att det vore främmande om kostnaden för förhandlingsverksamheten kunde tas ut av motparten i en rättegång (se prop. 1974:77 s. 126).

Bestämmelsen i 4 kap. 7 § första stycket arbetstvistlagen innebär att en talan inte får tas upp till prövning av Arbetsdomstolen förrän förhandling som kan påkallas enligt medbestämmandelagen eller kollektivavtal har ägt rum rörande tvistefrågan. Detsamma gäller enligt 5 kap. 1 § första stycket arbetstvistlagen i arbetsvist som väcks i tingsrätt. Detta innebär att parter som har förhandlingsrätt enligt medbestämmandelagen eller kollektivavtal ska tvisteförhandla innan talan väcks, oavsett om det sker i tingsrätt eller i Arbetsdomstolen. För en kärande som inte har förhandlingsrätt i förhållande till svaranden gäller inte genomförd tvisteförhandling som en processförutsättning (jfr AD 1980 nr 76).

Hänvisningen i 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen till kostnad för ”sådan förhandling eller överläggning som avses i 4 kap. 7 §” samma lag får anses vara en hänvisning till förhandling eller överläggning som enligt det senast nämnda lagrummet, direkt eller på grund av 5 kap. 1 § första stycket arbetstvistlagen, är en processförutsättning i målet och inte bara en hänvisning till de typer av förhandling och överläggning som avses i lagrummet.

En arbetstagare har inte rätt att påkalla förhandling enligt medbestämmandelagen och normalt inte heller enligt kollektivavtal. När en arbetstagare väcker talan i en arbetsvist gäller därför inte genomförd tvisteförhandling som en processförutsättning. Därför gäller inte heller bestämmelsen i 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen i en rättegång som en arbetstagare inlett.

Arbetsdomstolens bedömning i detta fall

P.M. är en arbetstagare som har väckt talan mot sin tidigare arbetsgivare. Han har varken haft rätt eller skyldighet att tvisteförhandla med Metropolitdömet innan han väckte talan. Genomförd tvisteförhandling har därför enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen inte varit en processförutsättning i målet. Bestämmelsen i 5 kap. 2 § andra stycket arbetstvistlagen hindrar därför inte att Metropolitdömet enligt 18 kap. rättegångsbalken får ersättning för kostnaderna för de tvisteförhandlingar som Metropolitdömet enligt medbestämmandelagen varit skyldigt att genomföra med P.M:s arbetstagarorganisation med anledning av hans anspråk i målet.

Slutsatsen av det anförda är att ombudskostnaden för tvisteförhandlingarna ska bedömas enligt huvudregeln i rättegångsbalken. Det innebär att kostnaden är en ersättningsgill rättegångskostnad. Arbetsdomstolen finner inte anledning att ifrågasätta skäligheten av yrkat belopp. Tingsrättens beslut ska därför ändras på så sätt att P.M. ska ersätta Metropolitdömets rättegångskostnad med ytterligare 37 500 kr, motsvarande 15 timmars ombudsarvode, inklusive mervärdesskatt.

Ombudsarvodet i övrigt

Tvistefrågorna i målet har inte varit påtagligt komplicerade. Inte heller har skriftväxlingen i målet varit särskilt omfattande. En stor del av handlingarna utgörs av skriftlig bevisning och yttrandena innehåller en del upprepningar. Arbetsdomstolen delar därför tingsrättens bedömning att hela det begärda ombudsarvodet inte kan anses ha varit skäligen påkallat för att tillvarata Metropolitdömets rätt i målet.

Däremot anser Arbetsdomstolen att det utredningsarbete som Metropolitdömets ombud gjort i fråga om bland annat ekonomiska transaktioner, det sätt på vilket P.M. har fört sin process och parternas förda förlikningsdiskussioner gör det motiverat med ett högre ombudsarvode än vad tingsrätten funnit. Arbetsdomstolen anser att det är skäligt att tillerkänna Metropolitdömet ytterligare ersättning med 100 000 kr för ombudsarvode inklusive mervärdesskatt, vilket motsvarar 40 timmars arbete.

Sammanfattning

Arbetsdomstolen har funnit att P.M. ska ersätta Metropolitdömets rättegångskostnad med ytterligare 137 500 kr inklusive mervärdesskatt. Tingsrättens beslut ska därför ändras i enlighet med detta.

Rättegångskostnader i Arbetsdomstolen

Även om Metropolitdömet inte fått full framgång med sitt överklagande har Metropolitdömet vunnit i de huvudsakliga delarna. P.M. ska därför ersätta Metropolitdömet för dess rättegångskostnad i Arbetsdomstolen.

Metropolitdömet har begärt ersättning för ombudsarvode med 50 000 kr, varav 40 000 kr avser ombudsarvode och 10 000 kr avser mervärdesskatt. Mot bakgrund av att tvistefrågan i Arbetsdomstolen inte har varit särskilt komplicerad och att parterna argumenterat relativt utförligt kring denna redan i tingsrätten anser Arbetsdomstolen att Metropolitdömet får vara skälig tillgodosett med en ersättning för ombudskostnader om 25 000 kr, varav 20 000 kr avser ombudsarvode och 5 000 kr avser mervärdesskatt.

Arbetsdomstolens beslut

Arbetsdomstolen ändrar tingsrättens beslut, punkten 2, på så sätt att P.M. ska ersätta Metropolitdömet rättegångskostnad med ytterligare 137 500 kr, varav 110 000 kr avser ombudsarvode och 27 500 kr avser mervärdesskatt på ombudsarvodet.

P.M. ska ersätta Metropolitdömet rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med 25 000 kr, varav 20 000 kr avser ombudsarvode och 5 000 kr avser mervärdesskatt, samt ränta på det först nämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för detta beslut till dess betalning sker.

Ledamöter: Catharina Nordlander, Gabriella Forssell och Lars Hallenberg.
Enhälligt.

Rättssekreterare: Martina Diab

Bilaga

Tingsrättens beslut ledamot: Agnes Leijonhufvud

BAKGRUND

P.M., som är medlem i fackförbundet Vision, inkom den 21 september 2021 med ansökan om stämning mot Grekisk-Ortodoxa Metropolitdömet av Sverige och Skandinavien (Metropolitdömet). Målet rör en arbetstvist. P.M. framställde bl.a. yrkanden avseende ogiltigförklaring av avskedande från anställning, utbetalning av lön och skadestånd för brott mot lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Metropolitdömet bestred P.M:s samtliga yrkanden.

Den 22 mars 2022 höll tingsrätten muntlig förberedelse i målet. Målet sattes ut till huvudförhandling runt månadsskiftet november/december 2022.

Den 31 oktober 2022 återkallade P.M. sin talan och begärde att målet skulle skrivas av.

Metropolitdömet har inte haft något att erinran mot att målet skrivs av och har begärt ersättning för rättegångskostnader i enlighet med vad som framgår nedan.

YRKANDEN M.M. I FRÅGA OM RÄTTEGÅNGSKOSTNADER

Metropolitdömet

Metropolitdömet har yrkat ersättning för sin rättegångskostnad med totalt 725 000 kr inklusive mervärdesskatt fördelat enligt följande:

- 440 000 kr avseende ombudsarvode,
- 20 000 kr avseende utlägg för översättning,
- 115 000 kr avseende mervärdesskatt för ombudsarvode och utlägg, samt
- 150 000 kr avseende eget arbete utfört av Metropolitdömet genom biskop C.S. Metropolitdömet har inte yrkat mervärdesskatt på beloppet.

P.M.

P.M. har inte motsatt sig att ersätta Metropolitdömets rättegångskostnad med hänsyn till återkallelsen men har bestritt skäligheten av det yrkade beloppet. P.M. har vitsordat 20 000 kr avseende utlägg för auktoriserad översättning och 6 000 kr (15 timmar à 400 kr) avseende ersättning för Metropolitdömets eget arbete. Beträffande ersättning för ombudsarvode har P.M. inte vitsordat något belopp som skäligt och har invänt att den begärda ersättningen kraftigt ska jämkas dels eftersom arbetet i vissa delar inte är ersättningsgillt, dels eftersom kostnaden inte varit skäligen påkallad för att tillvarata Metropolitdömets rätt.

Efter genomgång av handlingarna meddelar tingsrätten följande

SLUTLIGA BESLUT

1. Målet skrivs av.

2. P.M. ska ersätta Metropolitdömets rättegångskostnad med 385 000 kr, varav 280 000 kr avser ombudsarvode, 20 000 kr avser utlägg, 75 000 kr avser mervärdesskatt på ombudsarvode och utlägg samt 10 000 kr avser ersättning för parts eget arbete, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 15 mars 2023 till dess betalning sker.

Skälen för tingsrättens beslut

P.M. har återkallat sin talan och Metropolitdömet har inte haft någon erinran mot att målet skrivs av. Det finns därför förutsättningar för att skriva av målet från vidare handläggning.

Eftersom P.M. har återkallat sin talan ska han ersätta Metropolitdömet för dess rättegångskostnad. P.M. har vitsordat 20 000 kr avseende utlägg och 6 000 kr avseende ersättning för Metropolitdömets eget arbete. Tingsrätten har därför att bedöma om övriga begärda rättegångskostnader varit skäligen påkallade för att tillvarata Metropolitdömets rätt. Vidare har P.M. invänt att kostnaderna i den del de hänför sig till de tvisteförhandling mellan P.M:s arbetstagarorganisation Vision och Metropolitdömet enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL), som föregick stämningsansökan, inte är en ersättningsgill kostnad i målet. Tingsrätten inleder därför med att pröva sistnämnda fråga, varefter skäligheten av yrkade rättegångskostnader bedöms.

Ersättning i samband med förhandlingar enligt MBL

P.M. har invänt att del av yrkad ersättning avseende ombudets arbete och Metropolitdömets eget arbete är hänförlig till tiden före talans väckande och avser tvisteförhandling enligt MBL mellan P.M:s arbetstagarorganisation Vision och Metropolitdömet. Som grund för invändningen har P.M. anfört i huvudsak följande. Enligt 5 kap. 2 § andra stycket lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister (LRA) ersätts inte kostnad för sådan förhandling eller överläggning som grundas på MBL som rättegångskostnad. Någon ersättning ska således inte utgå för det arbete som Metropolitdömet lagt ned under aktuell period. Under alla omständigheter kan inte kostnaden som ombudet eller biskop C.S. lagt ned innan talans väckande anses varit skäligen påkallad.

Metropolitdömet har anfört att den åberopade bestämmelsen endast är tillämplig i rättegång vid arbetsdomstolen och att huvudregeln i 18 kap. 8 § rättegångsbalken ska tillämpas. Metropolitdömet har gjort gällande att det under alla förhållanden enbart är 15 timmar av ombudets nedlagda timmar

samt fyra av Metropolittdömets nedlagda timmar som är hänförliga till förhandlingar med Vision.

Tingsrätten gör följande bedömning.

Aktuell tvist utgör en arbetstvist och LRA är således tillämplig. I arbetstvister gäller enligt 5 kap. 3 § LRA i tillämpliga delar reglerna i rättegångsbalken avseende s.k. dispositiva tvistemål, om inte annat framgår av LRA. Som huvudregel ska således bestämmelserna i 18 kap. rättegångsbalken avseende rättegångskostnader tillämpas om inte annat framgår av LRA. Enligt 5 kap. 2 § andra stycket LRA ersätts emellertid inte kostnad för sådan förhandling eller överläggning som avses i 4 kap. 7 § samma lag och som grundas på MBL eller på kollektivavtal, dvs. sådan förhandling som i nu aktuellt mål är för handen, som rättegångskostnad.

I förarbetena till 5 kap. 2 § andra stycket LRA framgår att *”[b]estämmelsen, som utgör en avvikelse från 18 kap. 8 § första stycket tredje punkten RB, får betydelse endast i rättegången vid AD som första domstol. Förhandling enligt nämnda lag kan ju bara påkallas på den organiserade sektorn av arbetsmarknaden”* (se prop. 1974:77, s. 192). De lagändringar som därefter gjorts avseende 5 kap. 2 § LRA har avsett redaktionella ändringar (prop. 1975/76:105, s. 434 f.) och ändring av bestämmelsens första stycke (prop. 1981/82:71).

Även om det inte skett någon uttrycklig lagändring av 5 kap. 2 § andra stycket LRA måste bestämmelsen enligt tingsrättens mening läsas i ljuset av 5 kap. 1 § LRA, som infördes efter citerat förarbetsuttalande. Enligt 5 kap. 1 § första stycket LRA framgår att vad som föreskrivs i 4 kap. 7 § LRA äger motsvarande tillämpning i arbetstvist som med stöd av 2 kap. 2 § LRA väcks vid tingsrätt. Syftet med införandet av denna bestämmelse synes ha varit att oavsett om talan väcks vid arbetsdomstol eller tingsrätt, så ska förhandling som påkallas av MBL ha genomförts rörande tvistefrågan innan talans väckande. Eftersom kravet på förhandlingar numera även omfattar tvister som väcks vid tingsrätt måste således 5 kap. 2 § andra stycket LRA vara tillämplig på tvister som avgörs i tingsrätt.

Det föreligger därmed ingen rätt för Metropolittdömet att bli ersatt för kostnader som uppstått i samband med dessa förhandlingar, varken för kostnader hänförliga till ombudets eller till Metropolittdömets eget arbete. Enligt ingiven arbetsredogörelse rör det sig om 15 timmars arbete för ombudet respektive fyra timmars arbete utfört av Metropolittdömet genom dess företrädare, vilket tingsrätten inte finner skäl att ifrågasätta. För dessa timmar föreligger det således ingen rätt till ersättning för Metropolittdömet. Tingsrätten återkommer nedan till frågan om övriga kostnader som är hänförliga till tiden före talans väckande kan anses ha varit skäligen påkallade för att tillvarata Metropolittdömets rätt.

Ersättning för ombudets arvode

Metropolitdömet har begärt ersättning för ombudskostnad med 440 000 kr avseende 220 timmars arbete, varav 55 timmar är hänförliga till tiden före talans väckande.

Med hänvisning till ovan är kostnaden för de 15 timmar som lagts ned vid förhandling med Vision inte ersättningsgill som rättegångskostnad.

Vad gäller ombudskostnader hänförliga till i övrigt nedlagd tid (dvs. totalt 205 timmar) gör tingsrätten följande bedömning. Den begränsning som föreligger enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken är att de begärda kostnaderna ska ha varit skäligen påkallade för tillvaratagande av partens rätt. Om kostnader har uppstått innan stämning utfärdats mot parten har denne rätt till ersättning för dessa, så länge det varit skäligen påkallat. Det finns därför inget hinder i och för sig mot att Metropolitdömets ska tillerkännas ersättning för kostnader före talans väckande.

Målet hade när talan återkallades pågått i tingsrätten under lite mer än ett år under vilket tingsrätten hållit ett sammanträde för muntlig förberedelse. När talan återkallades en månad före utsatt huvudförhandling var målet i princip klart för huvudförhandling. Parterna har enligt uppgift i slutet av processen haft upprepade möten i syfte att nå en förlikning, vilket synes ha drivit kostnader. De omständigheter som P.M. åberopat till stöd för käromålet kan inte anses rättsligt komplicerade men får antas ha inneburit ett inte obetydligt utredningsarbete. Samtidigt har parterna under processens gång gett in ett begränsat antal yttranden i sak och yttrandena har i många avseende utgjort upprepningar av vad som tidigare anförts. Mot denna bakgrund framstår det yrkade beloppet avseende ombudsarvode som väl högt. En kostnad motsvarande 280 000 kr får mot bakgrund av målets art och omfattning i stället anses vara skäligen påkallad för tillvaratagande av Metropolitdömets rätt före och efter talans väckande. Metropolitdömet ska således tillerkännas motsvarande ersättning.

I fråga om skyldigheten att utge mervärdesskatt på ombudsarvode respektive utlägg råder, som tingsrätten förstått det, inte tvist.

Ersättning för Metropolitdömets eget arbete

Metropolitdömet har begärt ersättning med 150 000 kr för arbete utfört av biskop C.S. under perioden från den 1 mars 2021 till den 8 november 2022.

Enligt ingiven arbetsredogörelse har C.S. lagt ned totalt 150 timmars arbete, varav 67 timmar har lagts ned på genomgång av handlingar och upprättande av svar eller kommentarer, 67 timmar lagts ned på översättande av handlingar, fyra timmar lagts ned på deltagande i förhandlingar med facket under år 2021, åtta timmar lagts ned på deltagande vid förlikningsförhandlingar och fyra timmar lagts ned på arbete relaterat till att kontakta externa parter. Metropolitdömet har begärt ersättning med

1 000 kr per timme, motsvarande en uppskattad timkostnad för C.S:s lön jämte sociala avgifter m.m.

P.M. har vitsordat en kostnad om 6 000 kr (15 timmar à 400 kr) för Metropolitdömets eget arbete och har i övrigt invänt att kostnaden i vissa delar inte är ersättningsgill och under alla förhållanden inte skäligen påkallad för att tillvarata Metropolitdömets rätt.

Med hänvisning till ovan är kostnaden för de fyra timmar som lagts ned i samband med förhandlingar med facket inte ersättningsgill.

Vad avser yrkandet därutöver om ersättning för kostnad för Metropolitdömets eget arbete gör tingsrätten följande bedömning.

Enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken har en part rätt till ersättning för partens eget arbete i anledning av rättegången. I enlighet med praxis har en juridisk person rätt att få ersättning för arbete som anställda utfört med anledning av rättegången (se NJA 1991 s. 28). Vid bestämmande av ersättning för rättegångskostnad gäller som allmän utgångspunkt att det är partens verkliga kostnader som ska ersättas. Om parten anlitat ett ombud är det alltså den faktiska kostnaden för ombudet som ska ersättas för den nedlagda tiden som bedömts varit skäligen påkallad för tillvaratagande av partens rätt. Samma princip tillämpas när anställda utfört arbete åt parten. Bedömningen av faktisk kostnad blir av naturliga skäl då svårare att bedöma (se t.ex. NJA 2009 s. 441). Vidare kan allt arbete som en part utför med anledning av en rättegång inte betraktas som ersättningsgillt arbete. En viss restriktivitet bör därför prägla bedömningen av när ersättning kan utgå. Det gäller i synnerhet när ett ombud har anlitats för att föra partens talan. Utgångspunkten är då att det är ombudet och inte parten själv som ska utföra det arbete som behövs för tillvaratagandet av partens rätt. I vissa fall när partens arbete har avsett något annat än det arbete som ombudet har utfört och arbetet varit skäligen påkallat för tillvaratagande av partens rätt kan det dock ersättas vid sidan av ombudsavodet (jfr Högsta domstolens beslut den 16 februari 2023 i mål nr Ö 1026-22).

Metropolitdömet har anlitat ett ombud för att föra partens talan. En mycket stor del av C.S:s utförda arbete avser kommentarer på ombudets yttranden och dylikt. Därtill anser tingsrätten att kostnaden för partens eget arbete avseende genomgång respektive översättning av handlingarna framstår som väl hög. Med beaktande av att målet emellertid inneburit visst utrednings- samt översättningsarbete för parten anser tingsrätten vid en samlad bedömning att en kostnad om 10 000 kr för Metropolitdömets eget arbete får anses ha varit skäligen påkallad för tillvaratagande av partens rätt. Metropolitdömet har inte begärt mervärdesskatt på kostnad för eget arbete.

Sammanfattning

Med hänvisning till ovan ska P.M. således ersätta Metropolitdömet för rättegångskostnad med 385 000 kr, varav 280 000 kr avser ombudsarvode,

20 000 kr avser utlägg för översättning av handlingar, 75 000 kr avser mervärdesskatt hänförlig till ombudsarvode och utlägg och 10 000 kr avser Metropolitdömets eget arbete. Rätt till ränta på rättegångskostnader följer av lag.